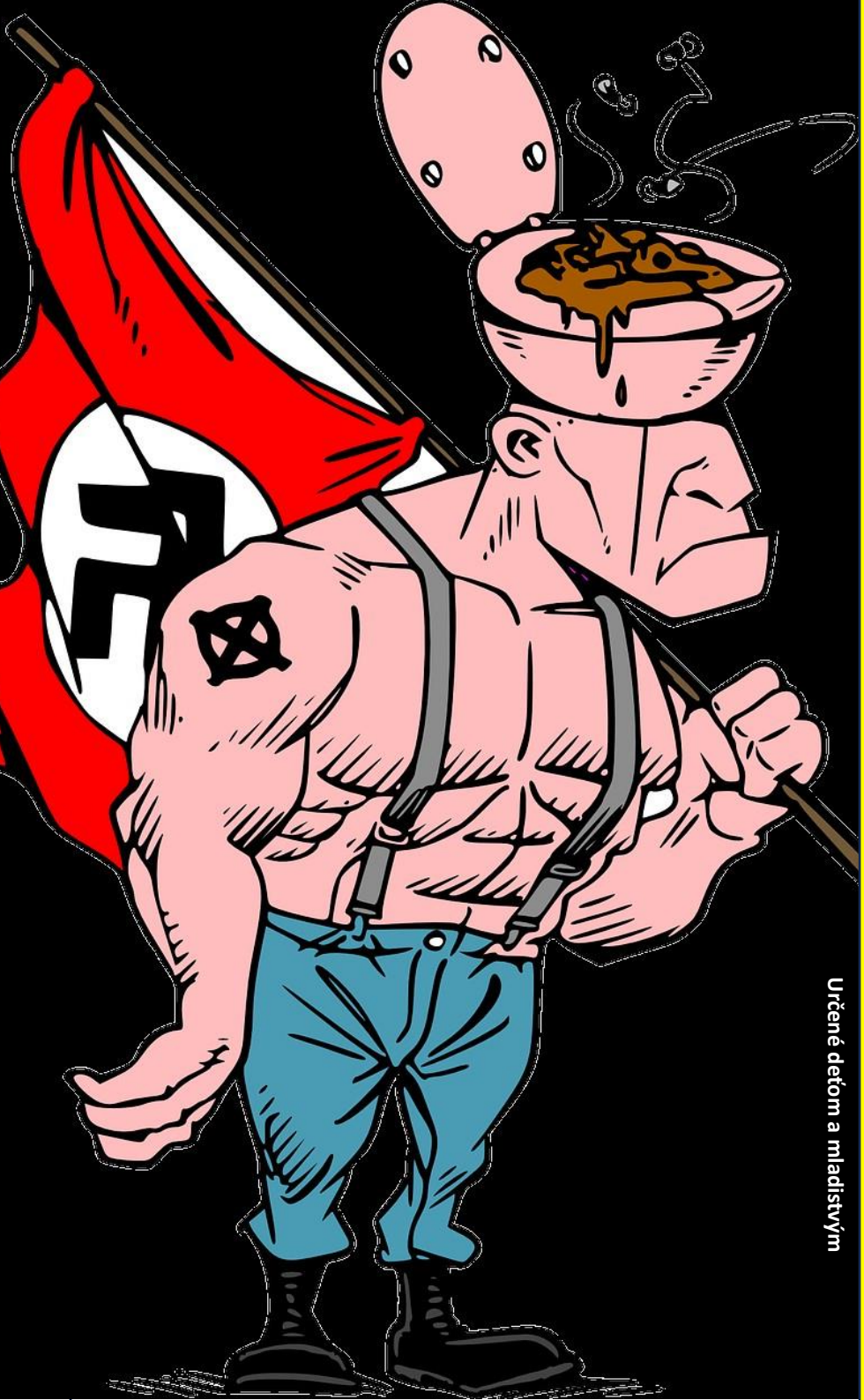

INFORMAČNÝ MATERIÁL O RASE A ETNICKOM PÔVODE

Určené deťom a mládežou

Každý je jedinečnou osobnosťou so svojimi vlastnými schopnosťami, záujmami a charakterom. Rasa a etnický pôvod sú len jedným aspektom toho, kým sme. Dôležité je zamerať sa na to, ako rozvíjame svoje talenty a schopnosti bez ohľadu na pôvod. Nespravodlivosti v spoločnosti môžu ovplyvniť náš prístup k príležitostiam, ale neovplyvňujú to, akú mám hodnotu.

Každý jednotlivec má právo na rovnakú šancu a rešpekt bez ohľadu na svoj pôvod. Všetci by sme mali byť akceptovaní a podporovaní bez ohľadu na svoje etnické pozadie.

Predsudky a diskriminácia sú neprijateľné. Diskusia o rešpektovaní rozmanitosti a odmietaní stereotypov pomáha vytvárať toleranciu a vzájomné porozumenie. Príbehy o osobnostiach, ktoré dokázali

prekonať rasové a etnické prekážky a dosiahli významné úspechy nám pomáhajú pochopiť, že naša hodnota nezávisí od pôvodu.

TOLERANCIA A KULTÚRNA ROZMANITOSŤ

Tolerancia znamená, že rešpektujeme a akceptujeme ľudí, ktorí sú iní ako my. Môžeme sa učiť od seba navzájom a spoznávať rôzne tradície a spôsoby života. Kultúrna rozmanitosť nám tiež prinesie nové zážitky a priateľstvá. Spolu môžeme tvoriť svet, kde sa každý cíti vítaný a rešpektovaný.

Pamätajte si, že bez ohľadu na to, akí sme, sme úžasní práve takí, akí sme. A učme sa od seba navzájom, aby sme spoločne vytvárali krásny a rozmanitý svet.

ĽUDSKÁ RASA označuje historicky sformovanú veľkú skupinu obyvateľov, ktorú spája spoločný vývoj. Má množstvo spoločných morfológických a fyziologických znakov, ktorých menlivosť je podstatne menšia v rámci jednej rasy ako medzi príslušníkmi rôznych rás. Preto sa takéto veľké skupiny obyvateľstva vyčleňujú na základe zhody fyzických znakov, ktoré sú dedičné. Rasa sa týka toho, ako vyzeráme. Každý z nás má rôzne farby pleti, očí, vlasov a iné vlastnosti. To nás robí jedinečnými a krásnymi. Niektorí ľudia majú svetlú pokožku, iní tmavšiu. Sme rozdielni a to je úplne v poriadku.

ZÁKONY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

rozlišujú medzi diskrimináciou na základe rasy alebo etnického pôvodu a diskrimináciou na základe príslušnosti k národnostnej menšine (národnosti) a národu (ako etnicko-kultúrnemu spoločenstvu). Právny poriadok neobsahuje definíciu rasy alebo etnicity. V administratívnej praxi je národ-

nosť väčšinou spájaná so skupinou ľudí, hovoriacich osobitným spoločným jazykom, majúcich spoločné vedomie historickej identity a často udržiujúcich vzťahy s „materským národom“ v inom štáte.

ETNICITA je zvyčajne chápaná ako charakteristika, v ktorej dominujú prvky kultúrnych zvykov a sociálne aspekty, kombinované s „rasou“ (farbou pleti), ako v prípade Rómov alebo migrujúcich menšín.

ROVNOSŤ ZNAMENÁ, ŽE KAŽDÝ MÁ ROVNAKÚ HODNOTU, BEZ OHĽADU NA TO, AKO VYZERÁME, ALEBO ODKIAĽ POCHÁDZAME. INKLÚZIA JE O TOM, ŽE V NAŠEJ SKUPINE BY MALI BYŤ VÍTANÍ VŠETCI, BEZ OHĽADU NA ROZDIELY.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

DANIEL TUPÝ

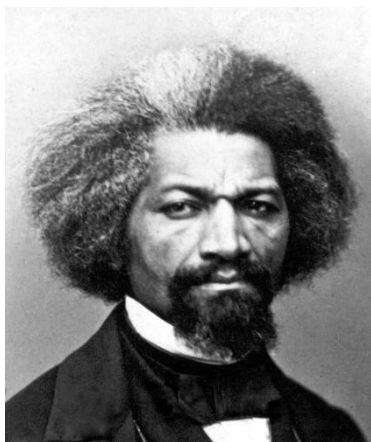
Prípád Daniela Tupého vyvolal veľkú vlnu emocionálnej reakcie a verejnej diskusie. Demonštrácie a protesty sa konali v mnohých mestách na Slovensku, aby sa odsúdilo rasové násilie a požadovalo sa spravodlivé stíhanie páchateľov. Zároveň to upozornilo na problém extrémizmu a rasovej neznášanlivosti v spoločnosti. Investigácia prípadu a súdny proces prebiehali dlho. V roku 2009 boli niektorí páchatelia odsúdení na tresty odňatia slobody, no niektorí boli oslobodení. Prípád Daniela Tupého je stále pripomínaný ako

príklad nebezpečnosti rasovej neznášanlivosti a potreby boja proti extrémizmu a násiliu na základe rasy či etnického pôvodu.

Daniel Tupý bol slovenský študent, ktorý bol brutálne zavraždený v roku 2005 pre podozrenie, že bol punkerom. Jeho smrť sa stala symbolom odsúdenia rasovej neznášanlivosti a násilia u nás.

4. 11.2005 sa Daniel Tupý spolu so svojimi priateľmi stretol v bratislavskej Karlovke, kde ho brutálne zbili. Následkom zranení podľahol, a to aj napriek rýchlemu zásahu záchranárov.

Frederick Douglass

Jeden z historických príkladov, kedy etnický pôvod nebol určujúcim faktorom pre osobnú hodnotu, je príbeh Fredericka Douglassa. Frederick Douglass bol afro-americký otrok, ktorý sa stal významným abolitionistom, spisovateľom a rečníkom v 19. storočí.

Douglass sa narodil ako otrok a vyrastal v zlých podmienkach. Napriek tomu sa naučil čítať a písať a neskôr utiekol na slobodu.

Stal sa hlasom proti otroctvu a bojoval za občianske práva. bez ohľadu na svoj pôvod. Jeho práca a dedičstvo sú dodnes uznávané ako dôležitý prínos v boji za rovnosť a ľudské práva.

Svoj úspech dosiahol prostredníctvom niekoľkých dôležitých faktorov a stratégií. Celkovo mal schopnosť prelomiť etnické a sociálne bariéry svojím vzdelaním, rečníckym umením a odvahou stáť sa hlasom pre tých, ktorí boli zneužívaní a zotročovaní. Jeho príklad ukazuje, že individuálny odhodlaný boj za spravodlivosť

môže mať trvalý vplyv na spoločnosť. Dokázal, že jeho osobná hodnota nesúvisí s etnickým pôvodom ale s charakterom.

Teória rasovej nadradenosti

Medzi najzávažnejšie rasisticky orientované teórie patri myšlienka nadradenosti bielej rasy nad ostatnými ľuďmi.

NÁRODNOSTI NA SLOVENSKU

Viac ako 80 percent obyvateľov Slovenska sa prihlásilo k slovenskej národnosti. Jednotlivé národnostné menšiny mali podľa získaných údajov nasledovné počty príslušníkov:

maďarská 458 467, rómska 105 738, rusínska 33 482, česká 30 367, ukrajinská 7 430, nemecká 4 690, moravská 3 286, poľská 3 084, ruská 1 997, bulharská 1

051, chorvátska 1 022, srbská 698, židovská 631.

Vytvorenie správnych názorov a postojov je podmienené získaním dostatočného množstva objektívnych informácií. Potrebujeme poznatky o histórii, naučiť sa analyzovať myšlienky, ktoré extrémizmus hlása a propaguje, potrebujeme morálne hodnoty spojené s toleranciou a pochopením pre iné kultúry a naučiť sa kriticky myslieť. Veľmi sú pre nás potrebné aj dostatočné vedomosti o tom, ako sa dá overiť pravdivosť informácií rozširovaných cez internet, vedieť si vytvoriť vlastný názor, naučiť sa ho prezentovať a nepreberať nekriticky všetko, čo nám je z rôznych zdrojov podsúvané.

Zákony majú za cieľ zabezpečiť, že občania nebudú diskriminovaní na základe svojho rasového alebo etnického pôvodu. V rámci týchto právnych nástrojov sú spracované konkrétne opatrenia na zabezpečenie rovnosti v rôznych oblastiach života, ako je zamestnanosť, vzdelávanie a verejná služba. Ich cieľom je boj proti diskriminácii a podpora spravodlivej spoločnosti.

Zákon o rovnom zaobchádzaní (Antidiskriminačný zákon)

Zákonník práce

Zákon o výchove a vzdelávaní

Zákon o fonde na podporu kultúry národnostných menšín

Ústava Slovenskej republiky

Európsky dohovor o ľudských právach

Rámcový dohovor Rady Európy na ochranu práv národnostných menšín

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach

PRÁVNE NORMY SLOVENSKEJ REPUBLIKY DOTÝKAJÚCE SA RASY

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach

Medzinárodný dohovor na zabránenie všetkým foriem rasovej diskriminácie

Charta základných práv Európskej únie

Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa ustanovuje zásada rovnakého zaobchádzania medzi osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod

HARLEMSKÁ RENESANCIA

20. storočie v USA ukázalo, ako rasa môže ovplyvniť tvorbu umenia, literatúry a hudby. Počas Harlemského renesančného obdobia sa koncentrovala veľká čierna komunita v newyorskom Harleme. Afroamerickí umelci, spisovatelia, hudobníci a intelektuáli sa združili a vytvorili nový umelecký a literárny smer. Ich

diela sa sústredili na afroamerickú kultúru, spoločenské problémy a túžbu po rovnosti. Harlemská renesancia bola reakciou na segregáciu a diskrimináciu afroamerickej komunity. Afroamerickí umelci sa snažili posilniť svoj hlas a vyjadriť svoju kultúrnu identitu cez literatúru, umenie a hudbu. Ich tvorba sa stala významnou súčasťou amerického kultúrneho dedičstva a mala veľký vplyv na ďalšie generácie umelcov. Tento príklad ukazuje, ako rasa môže byť hnacou silou za kultúrnym prebudovaním a tvorbou umelcov. Zároveň pripomína, že kultúrna rozmanitosť tvorí plnohodnotnejší svet.

ZORA NEALE HURSTON

Spisovateľka a antropologička. Jej román "Their Eyes Were Watching God" skúmal tématické a kultúrne

aspekty života afroamerických žien. Často bola kritizovaná za to, že vo svojich dielach vytvára pozitívne portréty afrických Američanov a ukazuje ich kultúru s hrdosťou. Niektorí kritici ju obviňovali z toho, že nereprezentuje "typický" obraz čiernych ľudí. Hurston bola priamo svedkom rasovej segregácie a nespravodlivosti.

DUKE ELLINGTON

Slávny jazzový hudobník a skladateľ. Jeho skladby "Take the 'A' Train" a "Mood Indigo", zmenili tvár hudby a zvýraznili kvalitu afroamerickej hudobnej tvorby.

BELOSI: viacero etnických skupín, ktoré majú pôvod v Európe, Blízkom východe a Severnej Afrike.

ČERNOSI: etnické skupiny pôvodom z Afriky. Majú rôzne kultúry, jazyky a tradície, ktoré sú rozmanité podľa regiónu.

AZIJATI: etnické skupiny z Ázie, ako sú Číňania, Japonci, Indovia, Kórejčania, Filipínci a mnoho ďalších. Každá z týchto skupín má svoju vlastnú históriu a kultúru.

INDIÁNI: pôvodné obyvateľstvo Amerík, vrátane kmeňov a iných skupín. Má bohatú kultúru, jazyky a tradície spojené s prírodou a duchovnými hodnotami.

LATINOAMERIČANIA: obyvateľstvo Latinskej Ameriky, ako sú Mexičania, Kolumbijci, Argentínčania a iní. Majú unikátnu kombináciu indiánskych, európskych a afrických vplyvov.

PACIFIKÁNCI: Táto skupina zahŕňa ľudí z ostrovov Tichého oceánu, ako sú Havajci, Maori, Samoanci a iní. Majú bohaté kultúry a tradície spojené s morem a prírodou.

ARABSKÍ A BLÍZKOVÝCHODNÍ OBYVATELIA: ľudia z arabských krajín a oblastí Blízkeho východu. Majú spoločný jazyk a tradície.

ROMOVIA: Táto etnická skupina je v rôznych častiach sveta. Má vlastné tradície, kultúru a jazyk.

INDIGÉNNE SKUPINY: pôvodné obyvateľstvo rôznych častí sveta, ako sú Aboridžini v Austrálii, Maori v Novom Zélande a iní.

V spoločnostiach, v ktorých žijú viaceré etnické spoločenstvá (národy, národnosti), závisí podoba občianskeho spoločenstva aj od toho, ako obyvatelia vnímajú vlastnú etnicitu a etnicitu príslušníkov iných skupín – či v nej vidia prekážku pre spolužitie alebo, naopak, zdroj vzájomného obohatenia, motiváciu k lepšiemu spoznávaniu sa a k spolupráci. V modernej rozvinutej spoločnosti otvoreného typu existujú dobré podmienky na druhú líniu.

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Dopytovo-orientovaný projekt
VZDELÁVANÍM PROTI DISKRIMINÁCII U ŽIAKOV A ŠTUDENTOV

**sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Operačného programu Ľudské zdroje.**

Kód projektu: 312041Z203, Operačný program Ľudské zdroje, výzva OP ĽZ DOP 2018/4.1.2/01,

Projekt sa realizuje od 1.1. 2021 do 30.6. 2023,

Realizácia: EQUILIBRIUM EUROPE o. z., Železničná 1190/40 98601 Filákov, Slovakia

Kontakty: equilibriumeurop@gmail.com, 0948 391 627,

www.employment.gov.sk

www.esf.gov.sk

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE